

Asia: Suden poikkeuslupahakemus (Lauhavuori)

Suomen riistakeskus Pohjanmaa
kirjaamo@riista.fi

Lausunto

1 Johdanto

Suomen riistakeskus on pyytänyt Luonnonvarakeskukselta lausuntoa hakemuksesta koskien neljän suden tappamista Kauhajoen riistanhoitoyhdistyksen toimialueella, Lauhavuoren kansallispuiston läheisyydessä.

Hakemukseen liittyen Suomen riistakeskus pyytää lausuntoa seuraaviin kysymyksiin:

1. Mikä on Lauhavuoren metsäpeurakannan tila ja kuinka suuri kanta on?
2. Onko alueelta tietoa suden vaikutuksesta/saalistuksesta alueen metsäpeurakantaan?
3. Metsäpeuran kanta maakunnassa ja koko maassa sekä lajin biologiset ominaispiirteet ja lajin elinvoimaisuuteen liittyvät uhat

2 Lausunto

Lauhanvuoren susireviiri

Lauhanvuoren reviiri sijaitsee Kauhajoen rhy:n alueella. Vuoden 2024 susikanta-arviossa reviirillä asusti perhelauma ja siinä arvioitiin olevan todennäköisesti 3–4 yksilöä. Tassuhavainnot irrotettiin tietokannasta 30.12.2024 (1.7.-30.12.2024, n=25). Havaintoja oli tuolloin kirjattu pyyntialueelta tai sen välittömästä läheisyydestä seuraavasti: 1 yksilöstä 14 kpl, 2 yksilöstä 3 kpl, 3 yksilöstä 4 kpl, 4 yksilöstä 3 kpl ja 5 yksilöstä 1 kpl (kartta liitteenä).

1. Mikä on Lauhavuoren metsäpeurakannan tila ja kuinka suuri kanta on?

Lauhanvuoren kansallispuiston totutustarhasta on vapautettu noin 40 metsäpeuraa MetsäpeuraLIFE-hankkeen aikana 2016 – 2023, jolloin vapautettujen luonnonvarainen lisääntyminen alkoi v. 2021. Lauhanvuoren alueella GPS-pannoilla pannoitettuja metsäpeuroja on ollut yhteensä 10, joista neljä pantaa ovat olleet vielä aktiivisia v. 2024. Lauhanvuoren palautusistutuskannalla ei tiedetä olevan yhteyttä muihin osakantoihin, vaan se on pieni sekä erillinen esiintymä.

Lauhanvuoren metsäpeurakantaa on seurattu talvella Luken lentolaskennoin ja syksyisin Metsähallituksen toimesta. Lentolaskennat on suoritettu Lauhanvuorella v. 2023 ja 2024 kevättalvella. Vuonna 2023 havaittiin yhteensä 24 metsäpeuraa (10 aikuista vaadinta ja 2 vasaa). Vuonna 2024 havaittiin yhteensä 27 metsäpeuraa (12 aikuista vaadinta ja 6 vasaa). Kanta on siis ollut palautusistutuksen jälkeen vakaa, mutta epävarmuutta aiheuttaa jonkin verran se, että laskentojen aikana havaittujen jälkien perusteella muutama peura on saattanut jäädä havaitsematta molempina talvina. Myöskään kaikkia 40 vapautettua metsäpeuraa ei ole saatu laskettua yhtäaikaaisesti, eikä ole olemassa selkeitä havaintoja, jotka ilmaisisivat useamman eläimen siirtyneen pois palautusistutusalueelta.

Vuosina 2022 – 2024 on suoritettu laumarakenne- eli vasatuottolaskennat syksyllä Metsähallituksen toimesta. Vuonna 2022 syyslaskennoissa tunnistettiin

viisi sukukypsää vaadinta, kolme nuorta vaadinta ja yhteensä neljä vasaa. Vuonna 2023 vastaavissa seurannoissa todettiin 10 sukukypsää vaadinta, kolme nuorta vaadinta ja yhteensä neljä vasaa. Syksyllä 2024 kiimatokkaseurannoissa sukukypsiä eri vaadinyksilöitä tunnistettiin 16, joilla oli vain kaksi vasaa. Nuoria vaatimia ei havaittu. Yhteenvetona voidaan todeta, että vuosina 2022 – 2024 kiimatokissa havaittujen eläinten lukumäärät ovat hiukan kasvaneet samoin kuin ja sukukypsien vaadinten lukumäärä on kasvanut, mutta vasallisten vaadinten osuudet ovat vaihdelleet huomattavasti eri vuosina. Syksyllä 2024 vasatuotto oli erityisen huonoa. Vasatuoton jyrkät vaihtelut ovat tyypillistä pienille esiintymille, jotka ovat herkkiä satunnaisille vaihteluille.

2. Onko alueelta tietoa suden vaikutuksesta/saalistuksesta alueen metsäpeurakantaan?

Normaalissa pantaseurannassa vaadin nro. 105 on todettu maastossa jääneen suden saaliiksi 5.5.2024. Lajitunnistus varmistettiin kokeneilla asiantuntijoilla ja se on ensimmäinen varmistettu kuolinsyy alueella. Muita suoria havaintoja saalistuksesta ei ole. Viime vuonna 2024 kolmen toimivan pantapeuran perusteella Lauhanvuoren metsäpeurat oleilivat koko vuoden aikana melko suppealla alueella pääasiassa puiston pohjoisosissa ja sen ulkopuolella lähialueilla. Pantapeuroilla on kuitenkin havaittu vuoden aikana epäsäännöllisesti jonkin verran nopeita noin 5 – 8 km siirtymiä, jotka viittaavat häiriön väistämiseen. Joten aineiston perusteella suurpedon kohtaaminen ja niiden väistäminen ovat mahdollista, mutta väistämisen todelliset syyt ovat tuntemattomia. Metsähallitus on suorittanut tarkempaa maastoseurantaa alueella.

3. Metsäpeuran kanta maakunnassa ja koko maassa sekä lajin biologiset ominaispiirteet ja lajin elinvoimaisuuteen liittyvät uhat.

Metsäpeura on karujen boreaalimetsien, soiden ja pienvesien pirstoman erämaan tyyppiasukas, jolla on selkeät vuodenaikoihin liittyvät vaellukset. Laji on lisääntymisalueilleen paikkauskollinen ja elää laumoissa suurimman osan vuotta, jotka talvisin hakevat sopivia jäkäläisiä kankaita.

Metsäpeurakanta Suomessa jakaantuu kahteen erilliseen osapopulaatioon. Suomenselän kanta on noin 2000 eläimen kokoinen ja se on ollut nouseva ja laajeneva viimeisen 10 vuoden aikana. Kainuun kanta on samalla aikajaksolla ollut taantuva tai vakaa ollen nykyisin noin 900 eläimen suuruinen. Ähtäri-Soini-Karstulan esiintymä luetaan nykyisin Suomenselän kantaan.

Lauhanvuoren palautusistutusalue on siis erillinen esiintymä noin reilun 100 km päässä Soini-Ähtäri-Karstulan alueen peuroista ja samalla jonkin verran kauempana Suomenselän pääpopulaatiosta. Lauhanvuoren peurojen käyttäytyminen poikkeaa muualla asuvien peurojen vuosikierrosta, koska ne eivät vaella Suomenselän ja Kainuun populaation tapaan, vaan pysyvät samalla alueella koko vuosikierron ajan.

Etelä-Pohjanmaan muut metsäpeurat kuuluvat Suomenselän pääpopulaatioon ja asuttavat kesäisin pääasiassa maakunnan pohjois-koillisosia, josta kesäinen levinneisyys jatkuu poronhoitoalueella asti. Etelä-Pohjanmaalla kesänsä viettävien peurojen lukumäärää ei ole arvioitu, mutta se lienee vain pieni osa koko populaatiosta. Koko Suomenselän metsäpeurakanta talvehtii nykyisin karkeasti Lappajärven länsi- ja eteläpuolisilla alueilla.

Metsäpeuran tärkeimmät uhat liittyvät elinympäristöjen riittävyyteen ja laadun heikkenemiseen. Metsäpeuralle sopivia elinympäristöjä rajoittavat ja heikentävät metsätalous ja muu kasvava maankäyttö kuten tuulivoimarakentamisen voimakas kasvu. Myös poronhoitoalue rajoittaa metsäpeurakannan kasvua ja esiintymistä, koska muuten metsäpeuralle sopivat elinympäristöt ulottuisivat

tuntureille asti. Metsäpeura on myös normaalia suurpetojen saalista (ks. Kojola ym. 2004, Kojola 2007, Kojola ym. 2009, Kojola ym.)

Antti Asikainen

Tutkimusylijohtaja

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 15.01.2025 klo 08:18:54.

Lausunnon valmistelija(t):

Mia Valtonen

Katja Holmala, Samuli Heikkinen, Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: